

© Silvia Poch

Arxiu Lliure

Espai digital viu del
patrimoni del Teatre Lliure

Teatre Lliure

TEMPORADA 22/23

Sobre l'Arxiu Lliure → 3

En paraules de JC Martel Bayod → 4

Entrevista Anabel de la Paz → 6

Què inclou l'Arxiu Lliure → 9

Catalogació de rostres → 10

Accés a l'Arxiu → 12

Dilluns d'Arxiu Lliure → 13

Venda de material → 14

Sala de premsa → 15

L'Arxiu Lliure és un espai digital del Teatre Lliure que permet navegar pels nostres fons documentals de manera oberta, a tota hora i des de tot arreu.

La voluntat de l'Arxiu Lliure és preservar i donar a conèixer els testimonis artístics de la trajectòria d'aquest teatre generats pel Lliure o per tercers, atorgar-los el valor històric que es mereixen i ser font d'inspiració tant per a la recerca com per a la creació. A l'Arxiu es podrà descobrir i reviure el fet escènic seguint la intuïció i també la lògica, a partir de la interrelació dels materials documentats.

L'Arxiu Lliure és un espai viu on cada dia s'actualitzen dades i materials. Un espai que connecta el patrimoni teatral del passat amb el present per mostrar, remoure, recordar i emocionar.

Aquest projecte digital compta amb els ajuts del Departament de Cultura de la Generalitat dins la línia de subvencions FEDER.

En paraules del director del Teatre Lliure

En la nostra nova societat digital, tots hem de sumar esforços per anar endavant. Avui el Teatre Lliure en fa un de molt gran amb una eina que donarà accés universal al coneixement d'aquest teatre i retornarà a la societat el valuós patrimoni cultural d'arts escèniques que hem custodiat durant 46 anys i que continuarem cuidant i ampliant en el futur.

Som davant d'un fet que esperem que marqui un punt d'inflexió en les arts escèniques d'aquest país. Un pas que fa sumar i que genera un esdeveniment per a mi tan important com obrir una nova sala, i perquè aquest és el futur que també desitjo per al Lliure: ser font d'inspiració creativa.

Avui obrim l'Arxiu Lliure: un espai digital viu on poder tenir accés al patrimoni cultural del Teatre Lliure.

Tot el que hem estat, el que som i el que serem es podrà consultar de manera digital en aquesta plataforma que mostra allò que guardem, preservem i cataloguem, la memòria i el patrimoni del Teatre Lliure. Fins a 60.000 documents han estat digitalitzats per posar-los a l'abast de tothom: de figurins a crítiques, de fotos a premis, d'àudios a programes de mà... Tot el que hem fet deixa de ser efímer i passa a ser compartit i consultable. Per a nosaltres és una acció de respecte envers el públic, per donar importància a allò que ha viscut amb nosaltres i per tornar-vos en forma de patrimoni cultural la confiança que ens heu dipositat des de sempre.

Aquesta plataforma digital és viva i anirà creixent cada temporada.

Actualment, els arxius digitals s'estan convertint en llocs de consulta imprescindibles a l'hora d'emprendre qualsevol recerca sobre les arts escèniques. Són fonts de coneixement que eduquen i que inspiren. I des del Teatre Lliure creiem fermament en l'accés universal al coneixement. Hem estat treballant els últims dos anys i mig de manera ininterrompuda, ajudats de les últimes tecnologies i de la intel·ligència artificial. Hem seguit els estàndards documentals internacionals i el sistema de gestió participativa en l'ús de les dades. Volíem posar a l'abast de tothom tot el material que custodiem. Un teatre obert és també el que comparteix el seu coneixement.

L'Arxiu Lliure vol ser un projecte inspirador i un referent. D'una banda, com a font primària per a continguts d'arts escèniques contemporànies: un recurs que fomenti la recerca i que afavoreixi la circulació de la informació en altres àmbits. De l'altra, com a eina per donar més visibilitat i promoure la producció escènica feta a Barcelona i a Catalunya, i també als professionals vinculats als espectacles. I finalment, com a manera d'activar l'apropiació cultural ciutadana i el sentiment de pertinença envers les arts escèniques.

Proposem una manera de fer més accessible aquest teatre i la seva forta identitat, motor principal de les arts escèniques de Catalunya. El Teatre

Lliure aposta per la col·laboració amb altres organitzacions i entitats socials i educatives, no només com a públic potencial dels espectacles. I creiem que aquest és exportable també a altres institucions.

Avui el Teatre Lliure creix en un món nou perquè tothom el pugui conèixer i gaudir-ne.

Juan Carlos Martel Bayod

ENTREVISTA**Parlant amb****Anabel de la Paz**

Responsable d'Arxiu, Biblioteca i Patrimoni del Teatre Lliure

Quan vas començar a treballar en l'Arxiu Lliure?

Vam iniciar aquest projecte l'any 2020 amb l'ajuda d'un Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER) gestionat per la Generalitat de Catalunya, amb la voluntat de donar posicionament digital als continguts vinculats a les arts escèniques catalanes i la finalitat de retornar a la societat (públic general, escoles, universitats, recerca, professionals de l'àmbit creatiu, etc.) aquest patrimoni cultural vivent i en constant evolució, perquè serveixi d'inspiració i sigui reutilitzat.

Per què és important disposar d'aquest arxiu?

Quan un espectacle acaba, què en queda? Els documents i la memòria de les persones que hi han participat o que han vist l'espectacle. Sent conscients de la fragilitat d'allò que és efímer, hem volgut agrupar, digitalitzar i posar a l'abast de tothom el patrimoni que guarda, cuida i custodia el Teatre Lliure des del seu inici fins avui dia, tant per l'actualitat com també pel futur. També es vol donar una segona vida als fets artístics que es van viure. Es vol reconnectar, redescobrir, remoure, reutilitzar, reinspirar, recordar, rememorar, reproduir... I intentar que, aquelles persones que no van ser-hi, ho puguin viure per primera vegada.

Què el fa únic?

Està concebut d'una manera diferent als arxius habituals. Els arxius guarden i deixen dormir els documents. Nosaltres el que fem és posar els documents a l'abast perquè tot aquest material torni a inspirar.

On estava tot el material que s'ha digitalitzat?

Una de les feines més maques que hem fet en aquest projecte ha estat intentar unificar i normalitzar tot el material, que estava separat. El Teatre Lliure ha anat guardant durant tota la seva vida molta documentació i gràcies a aquesta constància hem pogut recuperar-lo. Hem recollit material de premsa i comunicació,

material tècnic, de sastreria, hem trobat documentació als magatzems del teatre i també hem digitalitzat material de les biblioteques i arxius personals d'alguns dels fundadors. Però sobretot, hi ha el fons del Fabià Puigserver, que en morir va deixar al Teatre Lliure en propietat. Com que durant un temps el Teatre no podia guardar-lo ni catalogar-lo, es va deixar en dipòsit al Museu de les Arts Escèniques (MAE). Actualment, està tot digitalitzat i interrelacionat al nostre Arxiu.

De tot aquest material, les fotografies hi tenen un pes molt important.

Des d'aquesta òptica, la fotografia és el mitjà documental més reconegut per a documentar la fugacitat de l'espectacle. De fet, des dels primers anys de la creació del Teatre Lliure, va ser clau la figura de Josep Maria Ribas, més conegut com a Ros Ribas, que es va encarregar de fotografiar no només els espectacles, sinó també el procés teatral complet, oferint la visió d'espais i moments realment únics. Gràcies a la seva feina i el treball de digitalització del seu treball l'Arxiu té un valor immensurable.

De quines maneres es pot navegar per l'Arxiu?

N'hi ha 3 de diferents: la concreta, la lliure i l'aleatòria. Si tens al cap un objecte o una peça concreta, simplement has de fer una cerca al cercador genèric. Si vols perdre't i descobrir el material arxivat de forma lliure, pots fer-ho dins les diferents categories. I si vols descobrir de manera aleatòria material inèdit, pots visitar la *home*, que t'ofereix material que va canviant.

També hi ha les narratives. En què consisteixen?

Les narratives són fils conductors que vinculen diversos elements. Són una excusa per exposar material que quedaria perdut dins les col·leccions, com poden ser esdeveniments històrics o cicles de programació. Actualment tenim publicada 'La nit que vam aplaudir una

esperança', sobre l'inici del Lliure de Gràcia. Aquestes narratives aniran creant-se i canviant cada cert temps, alienades amb la programació de cada moment.

Les persones que surten a les fotografies de l'Arxiu s'han identificat mitjançant un programa d'intel·ligència artificial i la intel·ligència natural. Com ha estat aquest procés?

El fons fotogràfic compta al voltant de 54.000 imatges que representen més de 120.000 cares de persones que han passat pel Teatre Lliure. Per catalogar-les vam fer ús d'una eina de catalogació facial que funciona amb intel·ligència artificial i, a més, vam involucrar-hi molta gent vinculada al Lliure. Vam aconseguir arribar on no haguéssim arribat gràcies al coneixement de l'equip del Teatre Lliure i de persones que hi han estat vinculades. Vam fer sessions internes amb la plantilla i sessions externes amb persones com Ros Ribas, Muntsa Alcañiz, Imma Colomer, Guillem-Jordi Graells, Francesc Nel·lo, Carme Portaceli, Domènec Reixach, Toni Sevilla i Artur Trias. També va ser una manera de catalitzar històries i records a més de trencar amb l'imaginari col·lectiu del que implica catalogar, perquè ho vam plantejar com un procés lúdic.

Com s'han gestionat els drets de propietat intel·lectual?

L'Arxiu està format per més de 60.000 documents incloent fotografies, vídeos d'espectacles, entrevistes, músiques, programes de mà, cartells, reculls de premsa, col·leccions d'objectes, fonts orals, anècdotes i plànols, entre d'altres. Tothom podrà consultar aquests documents, però alguns seran visibles directament i d'altres sota demanda a través d'un formulari. Aquest tractament dependrà dels drets que té el Teatre Lliure sobre aquest material per tal de respectar en tot moment la normativa vigent de propietat intel·lectual, els drets d'autor i els drets de les imatges. Per exemple, els vídeos complets i els textos teatrals es poden consultar sota demanda mentre que els objectes, les fotografies i els programes de mà són d'accés lliure.

Actualment l'Arxiu arriba fins al 2019, però està concebut com una plataforma viva a la que cada temporada se li anirà sumant informació.

Quines són les projeccions de futur?

Aquest és un Arxiu viu i cada dia s'anirà alimentant amb noves dades i material. Fins ara hem posat ordre a tot el passat i ara intentarem investigar noves maneres de documentar les noves produccions i activitat del teatre. Tenim en el punt de mira les noves tendències en presentació de dades. Hem fet un treball immens de recopilar, entrellaçar i treballar les dades i tenim un corpus de coneixement preparat que ens permetrà jugar amb elles: geolocalitzar les gires, interrelacionar els professionals que han treballat conjuntament, agrupar quins són els títols i temes que més es repeteixen o fer cerques per expressió facial, per exemple.

Les persones que consultin l'Arxiu i tinguin algun tipus d'informació a aportar, com ho poden fer?

D'una banda, tots els documents de l'Arxiu tenen un número de referència. Si algú detecta un aspecte a millorar d'un document en concret, podrà notificar-ho a través d'un formulari que trobarà dins la mateixa pàgina. De l'altra, a partir d'ara també consolidem els Dilluns d'Arxiu: els dilluns obrirem l'Arxiu del Lliure, a la planta baixa de Montjuïc, perquè tothom pugui venir a consultar, visualitzar material o catalogar cares. De cara a la temporada vinent tenim pensat fer algunes crides especials perquè la gent vingui a explicar els seus records i així poder anar alimentant l'Arxiu Lliure d'una manera més polièdrica.

L'Arxiu Lliure no és la història del Teatre Lliure.

Per què?

Els arxius tenen un risc: depenent de com s'expliquen i dels materials que inclouen o exclouen es creen uns relats específics. L'Arxiu Lliure vol posar a disposició de tothom el material d'una manera objectiva perquè la gent pugui reconstruir-ne la història des de diferents punts de vista.

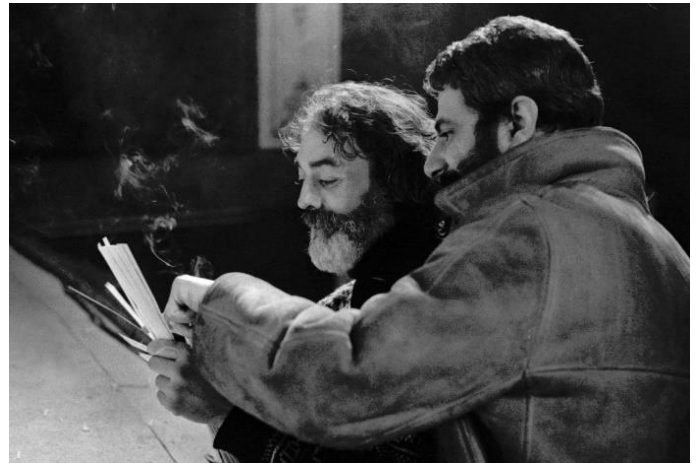
Què és el més valuós que t'emportes?

Treballar amb aquest tipus de material m'ha permès gaudir, aprendre cada dia i descobrir històries increïbles. No es pot demanar més. L'Arxiu m'ha permès revivre una etapa del

Teatre Lliure i del seu context que, per la meua edat, no he pogut viure. M'ha permès endinsar-m'hi com si ho hagués viscut i, per mi, això és un tresor.

De tot el material històric que has descobert en aquest procés, n'hi ha algun que t'agradaria destacar especialment?

És realment difícil escollir un sol descobriment. M'emporto molts tresors, entre ells, el descobriment de la Carlota Soldevila. També la història enigmàtica de l'olivera que tenim a fora del Lliure de Montjuïc, que es va plantar el 1991 coincidint amb la mort de Fabià Puigserver i amb la celebració dels 15 anys del Teatre Lliure. És una olivera que van portar des de Can Truè, la casa de Fabià a l'Empordà, i que primer estava plantada a una banda i ara ho està en una altra. I finalment, totes les històries que hi ha amagades darrere les fotografies del Ros Ribas i que només ell coneix. Concretament, m'agrada molt una de les fotografies que respon a la forma de fer de la primera època del Teatre Lliure, l'artesanania. És una foto on el Cesc Espluga i el Fabià Puigserver estan amb un *pantone* mirant una escenografia i decidint quin color quedaria bé pel programa de mà.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Què inclou l'Arxiu Lliure

Fotografies, vídeos, entrevistes, músiques, programes de mà, programes artístics, cartells, reculls de premsa, col·leccions d'objectes, fons sonors, plànols, etc. formen un conjunt de més de 60.000 documents, que corresponen a més de 2.000 espectacles i actes. Pot ser consultat amb finalitats pedagògiques, acadèmiques i/o culturals.

Tot el material està organitzat en nou grans blocs.

1.200 produccions Tots els espectacles i actes del Teatre Lliure, del 1976 fins al 2019. Inclou produccions pròpies, coproduccions i espectacles convidats, tant en la programació de temporada com paral·lela. En aquestes, però, el fons documental no és tan exhaustiu ni les dades, tan treballades.

600 persones A la base de dades es pot trobar tota la gent que ha treballat al Teatre Lliure, però només tenen fitxa les persones que han participat en més de dues produccions.

150 dramaturgies Es consideren d'aquest àmbit els manuscrits originals i els textos finals de les peces antigues, les còpies per a censura, les versions, les notes de direcció, els subtítols, les partitures i partícels, etc. Si es vol consultar un text més actual, s'haurà d'escriure a arxiullliure@teatrelliure.com per saber si està disponible i les condicions derivades dels drets de difusió.

2.300 escenografies Es divideix en dos grans blocs: d'una banda, espai escènic (plànols, esbossos escenogràfics, maquetes, teatrins, dossiers de regidoria, etc.). I de l'altra, vestuari i disseny de personatges (figurins, accessoris, perruques, documents de treball, vestuari, titelles i màscares...).

40.000 fotografies Aquest apartat inclou totes les fotografies, ja siguin en blanc i negre o en color, i els fulls de contacte. Poden ser retrats, fotos d'assaig, de funció, etc.

200 documents Es consideren documents els objectes i trofeus, documents especials (de caràcter commemoratiu, didàctic, etc.), actes de reunions, estatuts, manifestos, dibuixos de les seues del Teatre Lliure, llibres de comptes, registres de préstecs, i d'altres...

1.600 col·leccionables S'hi inclouen tot aquells material impresos com ara cartells o entrades, fullets, postals, targetons, *flyers*, programes artístics, programes de mà (en paper i digitals)...

2.600 multimèdia Consta de filmacions i vídeos relacionats amb els espectacles (tràilers, *teasers*, entrevistes), enregistraments sonors d'entrevistes, músiques i vídeos sencers d'espectacle (en aquest cas, el visionat es pot fer sota demanda i subjecte a les restriccions dels drets de difusió). Els enregistraments no són sempre d'alta qualitat, de vegades s'han fet només amb càmera fixa per a registre intern.

5.300 premsa Per ara s'hi inclouen els reculls de premsa antics, amb articles, entrevistes, reportatges, crítiques i publicitats, fins al 1993. Aquest apartat també conté els dossiers de premsa elaborats pel Lliure relacionats amb les produccions.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA Catalogació de rostres

El reconeixement facial dels rostres que apareixen en el fons fotogràfic del Teatre Lliure, que compta amb més de 47.000 fotografies capturades des de 1976 fins a l'actualitat, està sent una tasca a cavall entre la intel·ligència artificial i la intel·ligència natural.

Aquesta experiència amb el fons fotogràfic del Teatre Lliure, en essència, exemplifica una relació simbiòtica entre tots dos tipus d'intel·ligència. La participació de l'equip humà del Teatre Lliure en la catalogació enriqueix les metadades de la col·lecció fotogràfica alhora que alimenta la base de dades de referència que utilitza l'algorisme, posant en valor el coneixement intern com el timó de les experiències que inclouen intel·ligència artificial.

Quines són les implicacions d'aquest projecte? Què podem aprendre d'aquesta experiència, que pugui ressonar a les institucions amb vocació pública? En aquesta comunicació, des de l'engranatge intern del Teatre Lliure, compartirem el nostre últim projecte de catalogació des d'una mirada tècnica i experiencial, explorant la relació de retroalimentació entre la intel·ligència artificial i la intel·ligència humana. Donant especial atenció al potencial artístic de l'aplicació d'aquestes tecnologies dins de les institucions culturals i al factor joc.

Anabel de la Paz i Marc Folia

MÉS INFO

El rastro del rostro: catalogación con herramientas de reconocimiento facial en el Teatre Lliure

<https://riunet.upv.es/handle/10251/189784>

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA Accés a l'Arxiu

A l'espai digital de l'Arxiu es pot consultar quin material conserva el Teatre Lliure dels diferents espectacles presentats en les seves sales i en d'altres.

Aquests documents es poden veure directament, tret d'alguns subjectes a drets, per als quals s'ha de fer una petició omplint un formulari. Són subjectes a aquest procediment per tal de respectar la normativa vigent sobre la propietat intel·lectual i els drets d'autor, regulats al Real Decret Legislatiu 1/1996 del 12 d'abril, segons el qual s'aprova el text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual, com també la normativa referent als drets d'imatge, regulada a la Llei Orgànica 1/1982 del 5 de maig sobre la protecció civil del Dret a l'honor, la intimitat personal i familiar i la pròpia imatge.

És a dir, alguns materials seran visibles directament per les persones usuàries sense necessitat de demanar un permís previ. En canvi, d'altres seran accessibles sota demanda via formulari i podran ser consultats únicament amb finalitats pedagògiques, acadèmiques i/o culturals. En aquests casos, quan s'autoritzi la visualització, el Lliure facilitarà un enllaç mitjançant el qual es podrà realitzar la visualització. Aquest material no es podrà descarregar i estarà disponible únicament de manera temporal.

Tots els documents de l'Arxiu s'acompanyen d'un text breu que en detalla les condicions de visualització i/o d'ús permeses.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA Dilluns d'Arxiu

L'Arxiu Lliure, a més de la plataforma digital, té també un espai físic a la seu del Teatre Lliure de Montjuïc. Un espai on es guarda una petita mostra de la documentació que es pot trobar a l'arxiu digital i que és obert al públic cada dilluns per fer consultes, aportar dades o participar en la catalogació de retrats. A partir de la temporada que ve, aquest espai tindrà una programació pròpia.

Els Dilluns d'Arxiu tenen també una rèplica a l'Instagram del Teatre Lliure. Des de fa més de dos anys, cada dilluns es publica una anècdota relacionada amb algun material de l'arxiu. Es poden recuperar sota l'etiqueta [#ArxiuLliure](#).

HORARI D'ATENCIÓ PRESENCIAL

El dilluns de 8 h a 14 h i de 14.30 a 16.30 h.

ADREÇA

Teatre Lliure. Montjuïc
Pg. Santa Madrona, 40-46
Pl. Margarida Xirgu, 1
08004 Barcelona

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA Venda de material

Durant la seva trajectòria, el Teatre Lliure ha editat programes artístics d'algunes produccions pròpies. Es tracta d'una publicació que permet endur-se'n a casa els textos d'autors clàssics i contemporanis d'arreu del món tal com han estat portats als nostres escenaris, o bé un àlbum fotogràfic del muntatge amb les dades artístiques corresponents i una introducció a la posada en escena.

Poden obtenir els programes artístics per 4 € (àlbum), 6 € (àlbum + text) i 8 € (àlbum + text Temporada 11/12). Les llibreries poden gaudir d'un 20 % de descompte.

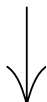
El Lliure ha editat també publicacions especials relacionades amb algun artista vinculat al teatre, com Cesc Espluga o Fabià Puigserver, i amb la seva història, (*Teatre Lliure 76/87* i *Teatre Lliure 76/06*, en ocasió del desè i trentè aniversari del teatre). Tots els volums són també a la venda a preus entre els 15 € i els 20 €.

També hi ha disponibles (a 6 €) els *DDT, Documents de Dansa i Teatre*, una publicació ja extingida que recull articles, converses i altres materials teòrics entorn dels espectacles del Teatre Lliure a partir del 2003.

Pot consultar-se la disponibilitat per correu electrònic a arxiulliure@teatrelliure.com

Sala de premsa

Per descarregar-se tots els materials informatius (dossiers, notes de premsa, vídeos, fotos) o tenir accés a material de referència (llistes de reproducció, etc.)

www.teatrelliure.com/ca/sala-de-premsa-arxiu-lliure

CONTACTE PREMSA

Mar Solà

M. 675 449 886

premsa@teatrelliure.com

entitat concertada amb

membre de

amb la col·laboració de

mitjans patrocinadors

mitjans col·laboradors

amb el suport de

entitats col·laboradores

convenis de col·laboració amb

